

Transcendentní – nové vymezení

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2007](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2007](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 11. 2007
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 11. 2007

Transcendentní – nové vymezení

Pokud bychom nadále chtěli užívat termínu „transcendentní“, budeme muset významně reinterpretovat jeho smysl (zejména proti pojetí Kantovu). Transcendentní je to, co přesahuje sféru naší subjektivity, tj. našeho vnímání i myšlení (našich vědomých aktů, výkonů), ale k čemu se naše vědomí etc. může vztáhnout jako k něčemu, co není jeho součástí resp. složkou. Toto vztahování, tj. intencionální akt, nemusí bezpodmínečně mířit k něčemu takovému, čemu Kant říkal „věc o sobě“, přímo (ostatně, jak bychom mohli prokázat, toho ani není schopno, rozhodně ne ve smyslu nějakých „bezprostředních dat zkušenosti“, jak se to táhne anglosaským empirismem), ale může svůj zprostředkující aparát postupně vylepšovat, a to jak v drobných detailech, tak v celkových programech a strategiích (zpočátku jde jen o vylepšení formou „zkoušky a omylu“, přičemž pozpornost je zcela soustředěna směrem k výsledku resp. cíli). Zvláštním způsobem takového „vylepšení“ byla řecký vynález pojmů a pojmovosti, jehož zcela mimořádným přínosem byla schopnost měnit a lépe kontrolovat průběh myšlenkové (intencionální) aktivity (tj. i jednotlivých intencionálních aktů). A právě díky tomuto vynálezu byla objevena jakoby celá nová říše „skutečností“ (v napodobení Patočky lze mluvit o jakési „nové oblasti ducha“, i když on měl na mysli „oblast transcendentální“, už v husserlovském smyslu). Touto novou říší, která ovšem byla starými Řeky interpretována jako sféra „pravých skutečností“ (event. „pravé skutečnosti“), byla říše Řeky interpretována jako sféra „pravých skutečností“ (event. „pravé skutečnosti“), byla říše čísel a geometrických útvarů. Postupným prozkoumáváním oněch nových „skutečností“, které neměly nikde v tomto světě žádné své „místo“ a které byly také zcela vyňaty z času (a jakýchkoli časových souvislostí, tj. včetně nějakých „vlastních“) bylo „přísné“ a „přesné“ myšlení postupně vytrénováno takovým způsobem, že se matematiky (a geometrie) stále víc používalo k pokračujícímu poznávání světa „transcendentních“ skutečností, což mělo některé povážlivé důsledky pro chápání „předmětného světa“ vůbec.

(Písek, 071125-1.)